

TÖRTÉNETI GYŰJTEMÉNYEK ÉS NEMZETKÖZI INFORMÁCIÓS KÖZPONT: AZ ENSZ GENFI KÖNYVTÁRA

Rózsa György *

Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára

1. BEVEZETÉS: AZ ENSZ KÖNYVTÁRAK EGYÜTTESÉRŐL

Az Egyesült Nemzetek és szakosított szervezetei könyvtárhálózatában különleges helyet foglal el az ENSZ genfi hivatalának könyvtára, a volt népszövetségi könyvtár. Gyűjteményeinek gazdagsága, sokrétűsége, folyamatosága, szolgáltatásainak változatossága egyaránt indokolja különleges helyét az ENSZ-család könyvtárainak sorában.

Az első kérdés azonban, még mielőtt magával a genfi könyvtárral foglalkoznánk, van-e és mit jelent az ENSZ könyvtári hálózat? Ha könyvtári hálózaton szorosan együttműködő, egységes módszerekkel dolgozó, közös szolgáltatásokat ellátó, egyetlen adminisztratív főhatósághoz tartozó, vagy azonos gyűjtőkörű, de különböző adminisztrációknak alárendelt könyvtárak együttesét értjük, amelyeket egy könyvtár irányít módszertanilag és részben adminisztratíván mint hálózati központ: ilyen értelemben ENSZ könyvtári hálózatról nem lehet beszélni. De ilyesmi nem is létezhet, mert ez nem felelne meg az ENSZ-család jelenlegi strukturájának, ez utóbbi maga sem fejez ki adminisztratív egységet.

A világszervezet és szakosított szervezetei /specialized agencies/ külön-külön és önálló irányító testületek alá rendelve /governing bodies/ és apparátusai, a titkárságok /secretariats/ is adminisztratív és költségvetésileg egymástól függetlenül működnek. A koordinálást és a kooperációt mind a nagyobb programok, mind pedig a napi ügyek vitele tekintetében testületi és hivatali szervek látják el /inter-organization affairs, administrative co-ordination committee, inter-organization board stb./ az ENSZ egyik főtitkárhelyettesének irányításával.

Maga az ENSZ könyvtár megjelölés is megvilágítást kíván. Az ENSZ könyvtára működéséről számot adó éves jelentések a New York-i DHL

* Jelenleg az ENSZ genfi könyvtárának vezetője.

/Dag Hammarskjöld Library = Dag Hammarskjöld Könyvtár/, a genfi és a három Európán kívüli területi gazdasági bizottság /ECA - Addis Abeba, ECAFE - Bangkok, ECLA - Santiago de Chile/ könyvtáraival foglalkoznak /1/, míg a főtitkár jelentései a világsszervezet munkájáról kizárólag a DHL-ről és a genfi könyvtárról tartalmaznak beszámolókat /2/. E kétvétenként közzétett ENSZ dokumentumon kívül /"documents" alatt az ENSZ-ben kizárólag nemzetközi vagy állami hivatalos "okmány"-szerű megjelenést értenek, szerző nélküli, testületi publikációkat/ azonban az ENSZ-család könyvtáraival számos kiadvány foglalkozik /3/.

Az ENSZ-család tevékenysége átfogja ugyyszólván a társadalmi tevékenységek valamennyi területét, a tengerfenék békés célú felhasználásától kezdve a világűr-jogig, foglalkozván a himlőoltás-kötelezettséggel és a vendéglátóipari szakemberképzéssel Afrika számára, meteorológiai előrejelzéssel és a mákvetésterület ellenőrzésével, angolai menekültekkel és kibernetikai tervezési modellekkel, a biztonsági öv használatával a személygépkocsikban és a tengervíz sótalanításával, világkereskedelmi statisztikával és levegőszennyeződéssel, s mind megannyi egyéb, életünket közvetlenül és közvetve érintő témával, mely témáknak megvannak a könyvtári vetületei is. Ebből az aspektusból, e témakörök heterogenitásából lehet megközelíteni az ENSZ-család könyvtári és információs problematikáját is.

Amint az ENSZ és szakosított szervezetei tevékenységének koordinálása a heterogén működési körökből adódóan /egyéb tényezőket nem említve/ fölöttébb bonyolult, ez vonatkozik könyvtáraikra is.

Az ECOSOC /ENSZ gazdasági és szociális tanács/ határozata értelmében a könyvtárpolitikáért /library policy/ felelős intézmény a DHL, de nem hálózati központként, inkább konzultánsként "primus inter pares" alapon, adminisztratív jogkörrel nem ruházván fel még a kifejezetten ENSZ könyvtárak vonatkozásában sem. Még az olyan az ENSZ-család valamennyi tagját átszövő és állandó jellegű program, mint amelyen a technikai segélyprogram /technical assistance, finanszírozó szerve az UNDP = United Nations Development Program = ENSZ Fejlesztési Program/ információs problematikájában is nehéz közös nevezőre hozni az érdekelteket, amint erre hangsúlyozottan mutatott rá a világszerte nagy érdeklődést kiváltott un. Jackson-report /4/.

Másképpen fogalmazva: a fenntartó szervezetek nagyfokú adminisztratív-pénzügyi önállóságából adódik az információs-könyvtári önállóság is. Ehhez azonban hozzá kell számítani a szervezetek nagymérvű földrajzi szóródását is - csak Genfben találhatók koncentráltan - /továbbá részben az előbbiből következő nyelvi szóródást/ és adódik a kérdés. Végül is miért volnának könnyebben összehangolhatók a témaköreiknél fogva különböző, földrajzilag szétszórta, 127 kormánynak felelős, hozzávetőleg ugyanennyi tagállamból toborzott tisztviselőgárdával működő nemzetközi adminisztrációk /és könyvtárak/, mint a felsorolt szempontokból mindenképpen homogénabb nemzeti adminisztrációk /és információs szolgálataik/? Mindebből nem az következik, hogy a koordinációra és a kooperációra nem lehetne és nem kellene törekedni /5/. Ilyen törekvés van is és az ENSZ politikája az információs területén is erre irányul, de "klasszikus" értelemben vett könyvtári-dokumentációs hálózat nincs.

Az ENSZ könyvtárpolitikai alapidokumentumának tekinthető a 4. közgyűlésen 1949-ben elfogadott határozat, mely szerint a könyvtár/ak/ feladata a kormányok és delegációk, a titkárság és más "hivatalosságok" részére a leggyorsabban, a leggazdaságosabban biztosítani a munkájukhoz szükséges anyagokat és információkat, továbbá mindezeket lehetőség szerint hozzáférhetővé tenni a tömegtájékoztatási szervek, nemzetközi kormány- és nem-kormányközi szervezetek, kutatók részére, de mindez utóbbiakat alá kell rendelni az ENSZ-igények kielégítésének /6/.

Ami az ENSZ tudományos tájékoztatási rendszerét illeti - ideértve a világszervezet dokumentumainak kibernetikai módszerekkel történő bibliográfiai kontrollját és feltárását - 1952-től nem kevesebb, mint 16 határozat látott napvilágot, anélkül azonban, hogy mind ez ideig a nem kevés erőfeszítés és részleges eredmények mellett - mint amilyen az UNDEX, az ENSZ dokumentumok komputerizált indexe a hagyományos UNDI-t helyettesítendő - az i-re rákerült volna a pont /7/, de ez a téma különálló kifejtést igényelne. Itt és most erről csak annyit, hogy a fent említett és a DHL által létrehozott UNDEX központi programmal párhuzamosan és ettől függetlenül jórészt több "komputerizált" ágazati tájékoztatási rendszer jött létre, um. az INIS /International Nuclear Information Service = Nemzetközi Atomtájékoztatási Szolgálat/ /nukleáris/, ISIS /Integrated Scientific Information System = Integrált tudományos tájékoztatási rendszer/ /gazdasági, munkaügyi, szociális/, IFIS /International Food Information Service = Nemzetközi Élelmiszeripari Tájékoztató Szolgálat/ /agrár, élelmészeti/ stb., vagy van kialakulóban, mint az Unesco-é. E rendszerekben az információk forrásokat, módszereket, gépeket tekintve nagyjában az a közös, hogy kevés a közös vonás. Nem kevés erőfeszítés történik azonban e területen is a konvenciók integrálására, a különböző rendszerek kompatibilitásának kialakítására. Így, többek között folyamatban van az un. fejlesztési információs rendszer /fejlődő országok/ egységes koncepciójának kidolgozása /8/.

2. A GENFI KÖNYVTÁR KÜLÖNLEGES HELYE

A genfi ENSZ könyvtár, hivatalos nevén United Nations Library at Geneva különleges helyet foglal el az ENSZ-család könyvtárainak együttesében. Ezt egyaránt indokolja történeti volta /1919-ben alapították/, gyűjteményeinek gazdagsága és sokrétűsége /egyszerre tölti be a könyvtár-muzeum-levéltár funkcióit/, az ellátandó szervezetek sokrétűsége, tanulmányi központ jellege /nyilvánossága/ és jelenlétéje a svájci könyvtári rendszerben. Vegyük sorra mindezeket.

2.1 Történeti jelleg és folyamatosság

A genfi ENSZ könyvtár jogutóda és folytatása az 1919-ben Londonban alapított Népszövetségi Könyvtárnak /Bibliothèque de la Société des Nations - Library of the League of Nations/. A könyvtárat a Nép-

szövetség titkárságával egyetemben 1920-ban helyezték át Genfbe és fennállásának első másfél évtizedében, a Palais des Nations megépültéig a Hotel Nationalban működött. 1927-ben John D. ROCKEFELLER kétmillió dollárt ajánlott fel a Népszövetségi Könyvtár fejlesztése céljára, azzal, hogy a könyvtár "nemzetközi kutató központtá és a nemzetközi megértés műhelyévé" váljék. Ezzel az aktussal az addigi titkársági /és a delegátusok, valamint a sajtó kiszolgálását ellátó/ könyvtár funkciója jelentékenyen kibővült. A könyvtár épülete ebből az adományból épült meg és a fennmaradó összegü alapítvány kamataiból a könyvtár mind a mai napig hivatalos költségvetését kiegészítő tekintélyes összeget kap /évente mintegy 20 000 dollárt/. 1936-ban foglalta el végleges helyét, ahol jelenleg is működik.* A könyvtár - jóllehet csökkentett személyzettel és működéssel - végig nyitva tartotta kapuit a második világháború alatt, 1946-ban átvette az ENSZ. Az ezt követő két és fél évtizedben az intézmény funkciói tovább bővültek /pl. a népszövetségi levéltár megszervezésével/, gyűjteményei kiegészültek és jóllehet fejlesztése sem költségvetésileg, sem személyzetileg, sem felszereltségben nem tartott lépést a világszervezet akciórádiuszának kiterjedésével, a tisztviselők és a delegációk számának növekedésével, gyűjteményeivel és bizonyos szolgáltatások folyamatosságával megőrizte és részben tovább erősítette pozícióját a világ könyvtárai sorában.

2.2 A gyűjtemények nagysága és sokrétűsége

A könyvtár ereje gyűjteményeinek lehető teljességében, a gyűjtés félévszázados folyamatosságában áll. Fő gyűjtőköröi: az ENSZ és szaksított szervezeteinek dokumentumai, hivatalos közlönyök és egyéb kormánykiadványok /tervjelentések, hivatalos statisztikák, parlamenti jegyzőkönyvek stb./, nemzetközi kapcsolatok /ideértve ezek történetét, különösen a népszövetségi korszaktól kezdődően/, nemzetközi jog, politika /ideértve a jelenkori történelmet/, gazdaságtudományok /elsősorban világgazdaság, külkereskedelem/, szociális kérdések /menekültügy, ifjúság- és nővédelem, kábítószer-ellenőrzés/, társadalomtudományi referenzs munkák, végül, de nem utolsósorban, külön kategóriaként a népszövetségi levéltár, illetve az ezt kiegészítő irodalom. E fő gyűjtőkörök mellett, a gyűjtés kiterjed számos más területre is, a könyvtárat használó ENSZ szervezetek tevékenységének megfelelően, um. egyes speciális jogi ágazatok /pl. tengerjog, úrjog/, egyes gazdasági és műszaki területek /pl. közlekedéspolitikai, urbanizáció, un. environment-kutatás/, tájékoztatáspolitikai /pl. mass media/ és egyáltalán mindazon kérdésekre, amelyekkel a világszervezet foglalkozik, ideértve a komplex és határterületi problémákat, mint amilyen pl. a kábítószer-termelés és -fogyasztás társadalmi-gazdasági kihatásai.

* A könyvtár vasraktárának berendezésére hirdetett versenytárgyaláson részt vett a Ganz Gépgyár is. Egyéb fontosabb vonatkozása a Palais épületének: egyik tervezője VAGÓ József budapesti építész-mérnök.

Ez a sűrített gyűjtőköri felsorolás képet ad egyben a gyarapítás és az információk munka nehézségeiről is. Nagyságrendben, valamint gyűjteményeinek sokrétűségét tekintve, a genfi könyvtár az első az ENSZ-könyvtárak és szakosított szervezetek könyvtárai együttesében. Megkülönböztető jegye egyben, hogy az ENSZ-család többi könyvtárával szemben /a DHL sem kivétel ez alól/ gyűjteményeit megőrzi, nem selejтеzi ki, illetve adja át egy idő után az irodalom egy részét, mint pl. a DHL a folyóiratokat, vagy a WHO /World Health Organization = Egészségügyi Világszervezet/ kizárólag a napisajtó egy részét vonja ki a forgalomból. Az állomány 1971-ben meghaladja a 700 000 könyvtári egységet, valójában azonban ez a szám sem ad reális képet a nagyságrendről, figyelemmel a statisztikailag nehezen számba vehető ENSZ dokumentumokra, amelyek volumene évente 130 - 150 000 között mozog /ebbe beletartozik egy-egy konferencia olykor több tucatnyi "working paper"-e is, több nyelven; így ha minden egyes dokumentum egy könyvtári egységnek számítana, alighanem többmilliós nagyságrend jelentkezne. A kurrens időszak kiadványok száma több mint 10 000 cím. 1970-ben a gyarapodás /keresített számokban/ 13 000 könyv, 82 000 periodikum-füzet, 92 000 kormány- és mintegy 14 000 ENSZ és szakosított szervezeti dokumentum. A mintegy 10 000 címből álló kurrens periodikum-gyűjtemény /jegyzéke kiadás előtt/ a következő típusú kiadványokat foglalja magába:

7000 hivatalos és nem-hivatalos folyóirat, időszak kiadvány és évkönyv /nem hivatalos/, mintegy 2000 kormány- és kormánysszervezati kiadvány, 300 hivatalos statisztika, 300 "gazettes officielles", 300 parlamenti napló. E fő periodikum-típusokon belül több önmagában is jelentős rész-gyűjtemény található, um. a kereskedelmi kamarák és bankok jelentései. A nem-kurrens folyóirat-állományban olyan unikális vagy ritka kiadványok szerepelnek, mint például a cári дума napló-sorozata vagy a spanyol köztársasági sajtó a polgárháború idejéből.

A beszerzés és a csere /ez utóbbi a forrása a periodikumok mintegy 80%-ának/ központilag történik a Palais-ban működő ENSZ-szolgálatok részére /pl. UNCTAD /United Nations Conference on Trade and Development = az ENSZ Kereskedelmi és Fejlesztési Konferenciája/ HCR-menekültügyi főbiztosság és területi irodái/, a beszerzési politikát az érdekelt szervek képviselőiből álló testület /Comité d'Acquisition/ segítségével alakítja ki és valósítja meg a könyvtár.

A felsorolt fő gyűjtőkörök területén a könyvtár a beszerzésben lehetőleg teljességre törekszik; különösen a periodikumok tekintetében. A teljesség igénye nem zárja ki a válogatást, sőt feltétele annak, mivel a tartalmi teljesség több, mint az amúgy is megvalósíthatatlan matematikai teljesség. Az elmondottakból következik, hogy az állomány és a kurrens beszerzés nyelvilag is valóban internacionális. Világszervezeti gyűjteményről lévén szó, minden olyan műnek helye van benne, amely tartalmában komoly vagy adott időpontban érdemes ismereteket közöl - beállítottságától függetlenül. Ebből következik, hogy a gyűjtemény a művek beállítottsága tekintetében heterogén jellegű, egyazon kérdéssről homlokegyenesen ellenkező szemléletű művek vitáznak egymással: a válogatás a kutató dolga, a könyvtáré annyiban, hogy igyekszik eleve kirekeszteni a csak propagandisztikus kiadványokat, amelyek ellentétesek az ENSZ szellemével.

Különösen jelentősek a jogi és politikai gyűjtemények: alkotmányok és alkotmányjog, közigazgatási jog, nemzetközi köz- és magánjog, törvény- és jogszabály-gyűjtemények, "débats parlementaires", hivatalos közlönyök /300 cím/; és ha hozzászámítjuk mindezekhez a vonatkozó világszervezeti dokumentumokat /Népszövetség, ENSZ, hágai Nemzetközi Bíróság, Nemzetközi Jogi Bizottság, UNCITRAL-kereskedelemszabályozási konferencia stb./, a rendkívül gazdag jogi és politikai elméleti szakirodalmat, mindezek e két témakörben a világ egyik legjelentősebb könyvtárává teszik a genfi ENSZ könyvtárat.

Egyedülállóan értékes forrás a két világháború közötti történelem kutatásának a népszövetségi levéltár /1958-ban került az irattár a könyvtárba, majd a Carnegie Foundation /Carnegie Alapítvány/ 70 000 dolláros támogatásával vált lehetővé megszervezése/ és egyéb levéltári anyagok /9/, míg a könyvtárhoz tartozó muzeum egyben a jelenkori nemzetközi kapcsolatok történeti muzeumának a szerepét is betölti. E történeti gyűjtemények olyan okmányokat tartalmaznak többek között, mint az 1924. évi genfi protokoll a nemzetközi konfliktusok békés szabályozásáról, az 1925. évi locarnói szerződés és a népszövetségi karikatura-gyűjtemény.*

A történeti gyűjtemények közé tartoznak a második világháború idejéből származó, jórészt illegális, részben franciaországi eredetű aprónyomtatványok, pamfletek és brosúrák /amelyek között ugyancsak szép számmal akadnak magyar ellenállási iratok/.

E változatos számbavétel csak érzékeltetni képes a társadalomtudományi és történeti kutatásoknak azt a kincseshányáját, amelyet a genfi ENSZ könyvtár képvisel.

2.3 Az ellátandó feladatok heterogén jellege

Az eddig kifejtettekből is kitűnik, hogy a könyvtárnak rendkívül sokféle ENSZ és egyéb hivatalos igényt kell kielégítenie. Mindezek előtt a Palais des Nations-ban működő /vagy kihelyezett/ szolgálatokról, a Palais-ban megrendezett értekezletekről /illetve ezek egy részéről/, a Genfben működő ENSZ szakosított szervezetekről és a genfi ENSZ missziókról van szó.

A Palais-ban, vagy azon kívül működő és ellátandó szolgálatok a következők: a genfi ENSZ hivatal adminisztrációja /a nemzeti adminisztrációkhoz hasonlóan viszonylag kevésbé szakirodalom-igényes, kivéve a fordítási szolgálatot, amely viszont rendkívüli módon az/, az ECE /Economic Commission for Europe = Európai Gazdasági Bizottság/ titkársága /rendkívül széles gazdasági és műszaki érdeklődési körrel/, az UNCTAD /kereskedelemszervezet a fejlődő országok ré-

*/E gyűjteménynek magyar vonatkozása, hogy a karikaturák fő rajzolója, DERSO és KELEN./

szére, ugyancsak rendkívül széles érdeklődési körrel; a könyvtár 2000 folyóiratot köröz rendszeresen munkatársai között/, a menekültügyi főbizottság /különösen a jogi irodalomban érdekelt/, a kábítószer-ellenőrző hivatal és testület /orvosi, kémiai és szociológiai irodalomban érdekelt/, a szociális kérdések osztálya /demográfiai, migrációs stb. problémák/, az ITC /International Trading Centre = Nemzetközi Kereskedelmi Központ/, amely a GATT és az UNCTAD közös intézménye, a fejlődő országok problémáival foglalkozik, különös tekintettel a kereskedelemtechnikára és a "marketing"-re, valamint a Gatt /tarifa- és vámkérdések/.

A felsorolásból kitűnik, hogy az ellátandó szolgálatok közül a funkcionálisnak nevezhető csoportba tartozók, a fordítási osztályon kívül kevésbé könyvtárigényesek /library oriented/, míg a szakágazatiak mind azok, főleg a gazdaságtudományok vonatkozásában. A Palais-ban évente megrendezésre kerülő számos konferencia /közgyűlés, munka- és szakértői értekezlet, szimpózium stb./ könyvtári érdeklődése egyenetlen, de valamennyi permanenciát igényel, mert ha a konferencia munkájához esetleg nem is veszik igénybe a könyvtárat, a delegátusok között ugyyszólván mindig akad érdeklődő, aki kihasználva genfi tartózkodását, felkeresi valamelyik olvasótermét. Egyes értekezletek viszont rendkívül intenzíven használják a könyvtárat, mint pl. az International Law Commission/Nemzetközi Jogi Bizottság/, amely évenként mintegy két és fél hónapot ülésezik a Palais-ban. A magas szintű ENSZ-értekezletek, mint pl. az ECOSOC, pedig az ENSZ-dokumentáció szempontjából jelentenek állandó készenlétet.

A harmadik ellátandó ENSZ kategóriát, a genfi szakosított szervezetek képviselik, um. a WHO /World Health Organization = Egészségügyi Világszervezet/ egészségügyi, az ILO /International Labour Organization = Nemzetközi Munkaügyi Szervezet/ munkaügyi, a WMO /World Meteorological Organization = Meteorológiai Világszervezet/ meteorológiai, az ITU /International Telecommunication Union = Nemzetközi Távközlési Unió/ telekommunikációs, a WIPO /The World Intellectual Property Organization = Világ Szellemi Tulajdonának Szervezete/, a BIRPI /Bureaux Internationaux Réunis pour la Protection de la Propriété Intellectuelle = Szellemi Tulajdon Védelmére Alakult Nemzetközi Iroda/ szellemi tulajdonjogi. Mindezek előzményeire, multjára vonatkozóan számos nyomtatott és levéltári forrás található az ENSZ könyvtárban, továbbá igénybe veszik a vonatkozó jogi és határterületi irodalmat is.

Végül a negyedik, hivatalból ellátandó csoportot a Genfben az ENSZ és a szakosított szervezetek mellett akkreditált állandó képviseletek képezik - szám szerint 84 misszió - amelyek hol saját kezdeményezésükből, hol pedig kormányaik megbízásából keresik meg a könyvtárat.

E négy fő kategória mellett, kiegészítésként itt említendőek meg az un. ONG-ék, a nem-kormányközi nemzetközi szervezetek, amelyekből több tucat vallhatja magát genfi székhelyűnek, pl. olyan valóban az egész világot átfogó tevékenységi körűek, mint az Ökuménikus Tanács.

2.4 Nyilvánosság

A Rockefeller alapítólevél intenciói szerint, a könyvtárnak a titkársági és ehhez kapcsolódó intézményi funkciók mellett, be kell töltenie egy nemzetközi tanulmányi központ szerepét is, a széles szakmai nyilvánosság számára nyitva kell tartania kapuit. Ez a "nyitott kapu" funkció egyedülálló az ENSZ-könyvtárak együttesében, jól lehet valamennyi ENSZ-családbeli könyvtár - ha különböző mértékben is - rendelkezésére áll külső szakintézményeknek, igazolt kutatóknak is.

A genfi ENSZ könyvtárnak azonban nemcsak joga - mint társkönyvtárainak - hanem kötelessége is a szervezeten kívüli kutatást szolgálnia, és ezzel a kötelezettségével bőven élnek is világszerte intézmények, kutatók egyaránt. A külső kutatóknak kiadott olvasókarttyák száma évente ezer körül mozog, az ENSZ-en kívüli könyvtárközi kölcsönzések száma 1500 körül van, az olvasótermek forgalma mintegy 32 000 alkalom évente, és ezt a forgalmat főleg a külső kutatók bonyolítják, mivel a titkársági tisztviselők saját irodájukba kölcsönöznek. A könyvtár genfi intézményi használói közé tartozik a CERN /Conseil Européen pour la Recherche Nucléaire = Európai Atomkutatási Tanács/ a Battelle Institute, a Carnegie Alapítvány európai központja, az egyetem stb. A könyvtár és a levéltár kutatói, a muzeum látogatói öt világrészről érkeznek.

2.5 Jelentősége a befogadó ország /Svájc/ könyvtári rendszerében

Valamennyi nemzetközi szervezeti könyvtár a saját adminisztratív rendszerén /hálózatán/ kívül, része egyben a befogadó ország könyvtári rendszerének is. Más kérdés, és ez országonként változik, hogy milyen mértékben profitálhat a befogadó ország könyvtáraitól, mennyiben támaszkodhat ezek gyűjteményeire és szolgáltatásaira, vagy megfordítva: mennyiben alapozhatnak rá a befogadó /és esetleg a környező/ országok könyvtárai.

A genfi ENSZ könyvtár e tekintetben is sajátos helyzetben van, különösen a New York-i ENSZ könyvtárral összehasonlítva. Amíg ui. ez utóbbi messzemenően támaszkodhat a New York-i, illetve az amerikai nagykönyvtárakra /pl. New York Public Library/, addig a genfi könyvtár a maga nemében a legjelentősebb Svájcban és egyike a legjelentősebbeknek Európában. Nemcsak ENSZ-dokumentumokban a legteljesebb, akárcsak New York-i társa /ez utóbbi e téren még erősebb is, mint a genfi/, hanem az ezeket kiegészítő szakirodalomban is alapkönyvtárnak számít, nem szólva olyan unikális gyűjteményeiről, mint a népszövetségi kiadványok és levéltár, a hivatalos közlönyök gyűjteménye stb.

Ily módon a genfi ENSZ könyvtár, amellet, hogy világviszonylatban egyike a legjelentősebbeknek a társadalomtudományok területén, különösen fontos helyet foglal el a svájci - és ezen túlmenően - az

európai könyvtárak rendszerében /ez utóbbi jelentőségét az adja meg, hogy a New York-i ENSZ könyvtáron kívül benne található meg és az európai kutatók számára hozzáférhető módon a legteljesebb ENSZ-dokumentáció/. Hogy pedig Svájc, illetve Genf szempontjából mit jelentenek a Palais des Nations könyvtárának gyűjteményei, arra az jellemző, hogy az újonnan megszervezendő svájci nemzetközi összehasonlító jogi intézet genfi telepítése melletti fő érvként az ENSZ könyvtár jogi állományát hangoztatták.

A 2.1 - 2.5 alattiak nagy vonalakban igyekeztek érzékelteni a genfi ENSZ könyvtár különleges helyét az ENSZ-család könyvtárainak sorában. Tulajdonképpen ez a könyvtár testesíti meg elsősorban azt az intézménytípust, amelyet általánosan tudományos nagykönyvtárnak lehet minősíteni /az "általános" fogalom értelemszerű korlátozásával a társadalomtudományokra/, az e típusú könyvtárak előnyeivel, hátrányaival egyetemben. A homogénebb gyűjtőkörű, kisebb állományu, újabb keletű, a megújulásra készebb, rugalmasabb, a szakkönyvtárak típusához tartozó társ-könyvtáraihoz képest egyben-másban talán nem is tart lépést/pl. automatizálás, technikai felszereltség/, de a nemzetközi kapcsolatok tanulmányozásának kontinuitását képviselve, és mint e kutatások potenciálisan legjelentősebb információ bázisa, sokrétű tevékenységével a maga egészében mintegy kifejezése a nemzetközi könyvtár fogalmának.

3. TÁJÉKOZTATÁS, SZOLGÁLTATÁSOK ÉS KIADVÁNYOK

Lehet egy könyvtár "fogalom" gyűjteményeit illetően, ám megfelelő szolgáltatások nélkül nem más, mint könyvmúzeum. Minden tudományos nagykönyvtárnak ilyen funkciója is van, de egy fejlődő, a nemzetközi kapcsolatok alakulását sok minden vonatkozásban befolyásoló szervezetnek elsősorban aktív szolgáltatásokra, információkra van szüksége, mintsem múzeumra. Hogyan realizálódik hát a genfi ENSZ könyvtárban felhalmozódott és a dokumentumokban testet öltött ismeretanyag, hogyan válik hozzáférhetővé?

A könyvtár jellege prézens, külső kölcsönzés csak kivételesen fordul elő, periodikumokból egyáltalán nem. A dokumentumok tanulmányozása részben a Palais des Nations irodáiban, kisebb mértékben a szakosított olvasótermekben történik. Ez utóbbiak a következők: jogi és politikai, közgazdasági és közlekedési, szociális kérdések, általános folyóirat és bibliográfiai, ENSZ és szakosított szervezetek olvasóterme, továbbá a népszövetségi levéltár olvasóterme, és a központi olvasószolgálat /"General Reference"/ termében is jónéhány olvasóhely található rövidebb és alkalmi konzultáció céljaira. Az összes olvasói férőhely száma mintegy 120.

A könyvtár alapkatalógusa keresztkatalógus, ezt folyóiratcikk-katalógusok egészítik ki, amelyek megfelelő szakosításban az olvasótermekben találhatóak, az ENSZ dokumentumok nyilvántartása pedig egyedi rendszer szerint nyújt tájékoztatást; ugyanez vonatkozik a levéltárra is. A címleírás angol-amerikai rendszerű, míg a tartalmi fel-

tárás párhuzamosan történik az ETO és a Library of Congress "subject headings"-jei szerint, mindkettő bizonyos módosításával.

A katalógusok és a bibliográfiai tevékenység közötti átmenetet képezi és egyben a könyvtár két alapkiadványa a Monthly List of Books Catalogued /MLBC/ 1926-től és a Monthly List of Selected Articles /MLSA/ 1927-től, mindkettő nyomtatásban. Míg az előbbi a keresztkatalógus bő kivonatának tekinthető, addig az utóbbi kivágással készülnek a szakosított olvasótermi folyóiratcikk-katalógusok. Mint minden több évtizedes katalógus esetében, szó férhet a genfi könyvtárhoz is /következetesség, rugalmasság, szakszerűség/. De a félvezérezados feltáró munka, különösen a folyóiratcikkeknek bibliográfiai érték /a kieli Institut für Weltwirtschaft = Világgazdasági Intézet könyvtárának körülbelül azonos kezdetű és típusú feltárómunkájához hasonlóan/; az Oceana Publishing /USA/ több tucat kötetben megjelenteti a folyóiratcikk-katalógust, illetve az MLSA kumulációját. 1970-ben az MLBC 6000, míg az MLSA 8500 tételt tartalmazott.

A könyvtár 1970-ben indította meg Reference lists című, ST/GENEVA/LIB/SER.B.Ref.1- ENSZ-jelzetű /"UN symbol"/ bibliográfiai és dokumentációs sorozatát, együttműködésben a tematikailag érdekelt szervezetekkel:

No 1: East-west trade, a selective bibliography, 80 p.

No 2: International Law Commission, a guide to the documents, 1949-1969. 55 p.

No 3: List of seminars, study groups, expert groups, symposia and workshops held under UN auspices, 1946-1969. 209 p.

No 4: Science policy in ECE countries, a selective bibliography. 68 p. /ez utóbbi SC.TECH.1971/7 jelzettel az Európai Gazdasági Bizottság hivatalos dokumentumai között szerepelt a kormányszakértők értekeztetén/.

A sorozati címek egyszerű felsorolása is mutatja a tájékoztatás orientációját /kelet-nyugati kereskedelem, nemzetközi jogi bizottság, tudománypolitika Európában stb./. E sorozati kiadványok 2000-en felüli példányszámban jelennek meg, eljutnak az ENSZ letéti könyvtárakhoz, kormánysszervekhez, tudományos intézményekhez, megjelenés után néhány hónappal többnyire elfogynak, - az 1., 2., 4. alattiak a szakmailag illetékes legmagasabb ENSZ szervek konferenciái alkalmára jelentek meg és kerültek szétozításra a delegációk között. A könyvtár bibliográfiai tevékenysége nem korlátozódik a két Monthly Listre és a fenti sorozatra, számos nem-publikált irodalomjegyzéket állított össze felkérésre és a legkülönbözőbb témakörökből, pl. nemzetközi kérdésekkel foglalkozó európai intézmények repertórium, a KGST jogi vonatkozásai, az európai integráció stb. Számos esetben nyújt írásbeli, vagy ad hoc szóbeli referenciát, különösen a szakosított olvasótermekben. Az ad hoc tájékoztatások témái rendkívül változatosak, pl. a kábítószer-élvezet a szépirodalomban stb. A referenciák száma /személyes és telefon/ évi 14 000 körül mozog.

A tájékoztatási tevékenységek sorába tartozik a múzeum működése és a Palais-ban, valamint azon kívül kiállítások rendezésében való részvétel. A könyvtár aktív részvételével került sor az ENSZ fennállásának 25. évfordulója alkalmából a Musée Eynard-ban, The history of international cooperation through the document /A nemzetközi kooperáció története dokumentumokban/ címmel rendezett reprezentatív kiállításra, ld. Commemoration of the 25th anniversary of the UN Exhibition illustrating international cooperation through documents and treaties. Geneva, 1970. 26 p.

A népszövetségi levéltár használatát mozditják elő a történeti gyűjtemények osztályának dokumentumai: Guide des archives de la Société des Nations 1919-1946 /angol kiadásban is/, 1969. 97 p. és az Archives de la Société des Nations, Répertoire général, Vol. 1-3.

A szolgáltatások körébe tartozik a skandináv könyvtárak kezdeményezésére megindított akció a nemzetközi kérdésekről készített katalóguskartonok szétosztására. Ez az akció egyszerre szolgálja a recipiens könyvtárak munkaidő-megtakarítását és a katalógizálás egységesítését a kiadványfajták egyik területén.

Tájékoztatás és egyben egyféle szolgáltatás a könyvtár részvétele különböző ismeretterjesztési és képzési akciókban. Így pl. a könyvtár tájékoztató anyagokkal, demonstrációval és előadókka l vett részt az UNITAR /UN Institute of Training and Research = ENSZ Képzési és Kutatási Intézet/ által a genfi állandó missziók munkatársai részére szervezett szemináriumon a nemzetközi szervezetek dokumentumainak használatáról és kezeléséről.

A könyvtár a Palais-n belül szolgáltatásait az egyes szervezetek tájékoztatási egységeinek /pl. ECE/UNCTAD Reference Unit/, illetve tájékoztatási tisztviselőinek közreműködésével végzi /"liaison officers"/.

A tájékoztatás gépesítését az ENSZ-ben és azon kívül a könyvtár figyelemmel kíséri, de még nem kötelezte el magát semmilyen irányban. Ennek fő oka, hogy a már amúgy is meglévő párhuzamosságokat nem kívánja szaporítani egy újabb tervezettel, viszont a már működő rendszerek valamelyikébe való bekapcsolódás /"operational system"/ további tanulmányozást kíván. A kiadásra előkészített folyóiratjegyzék második fázisban számítógépbe történő betáplálása lesz a könyvtár első gépesítési kísérlete. E kísérlet és további hasonló k mellett, a könyvtár tovább kívánja fejleszteni eddigi tájékoztató sorozatait, még pontosabban ezek mellett kíván kísérletezni, nem feladva a hagyományos - és hozzátéhetem, bevált - információs módszereket és formákat.

4. SZERVEZET, SZEMÉLYZET, FEJLESZTÉS

A könyvtár 1969 óta az ENSZ genfi főtítkárhelyettes-vezérigazgatója és a DHL igazgatója által jóváhagyott hosszabb lejáratu fejlesztési terv irányvonalai szerint fejti ki tevékenységét /Development programme 1969-1975/. E program keretében történt meg a könyvtár átszervezése is. A könyvtár szervezete:

1. Feldolgozó osztály /beszerzési csoporttal/,
2. Általános olvasószolgálat /könyvkötészettel, raktárakkal/,
3. Dokumentációs és szakosított olvasótermi osztály,
4. Történeti gyűjtemények osztálya /népszövetségi levéltár, kéziratok, muzeum/.

A könyvtár személyzete 43 fő, bizonyos feladatokat központilag látnak el, um. pénzügyek, épületfenntartás és üzemeltetés, postázás, kézbesítés stb. /valójában tehát a személyzet nagyobb, mint a könyvtárhoz közvetlenül tartozó 43 fő/. A könyvtár személyzete maga is tükrözi összetételében a földrajzi megoszlás elvét, mivel 19 országot és 28 nyelvet képvisel. Ez a széles spektrumu toborzás mindenesetre érdekessé, ha nem is minden esetben teszi könnyebbé a munkát.

Világszervezeti könyvtárról lévén szó, amelynek használói jelentős mértékben kormányzati szervek és ezek tisztviselői, a könyvtár hivatalos jellegét, ha a belső rutinmunkában nem is, de nyilvános tevékenységében potenciálisan mindig számításba kell venni. Ami egy tudományos könyvtárban valamely országban viszonylag egyszerűen megoldható, az egy világszervezeti intézményben másképpen, diplomáciai aspektusban jelentkezhet /pl. a megosztott országok irodalma/.

Fejlesztési programról volt szó az előbbieken és jónéhány problémára utaltam is a különböző tevékenységek kapcsán. Ezek között vannak szervezési, de koncepcionális jellegűek is. Szervezési jellegűnek tekintem pl. a raktározási rend átalakítását /ETO-ról nagyság szerintire, nem visszamenőleges hatállyal/ a szűkülő férőhely-lehetőségek jobb kihasználása érdekében. Általában indokolt több munkafolyamat felülvizsgálata és korrekciója; ami a népszövetségi korszakban megfelelő lehetett, nem biztos, hogy a kibővült ENSZ tevékenység korszakában is annak bizonyul. A hagyománytisztelet és a munkamódszerek, technikák megmerevedése különböző dolgok. Az indokolt fenntartások mellett is, fokozni kell a felkészülést a könyvtári munka tudományosan megalapozott és nem gyors, látványos sikerekkel kecsegtető gépesítésére, hogy utaljak a legfontosabb koncepcionális programra.

A könyvtár nem kevés nehézséggel birkózik; különösen a személyzeti hiány érezhető, de saját nehézkességén is urrá kell válnia fokozatosan, míg a gondok egy része a társ-könyvtárakkal való hatékonyabb kooperáció útján csökkenhet, ez viszont nem egyszerűen elhatározás kérdése. Most került napirendre a történeti anyagok konzervá-

lásának tanulmányozása /szakértői vélemény: 1 munkaerőnek 25 évi munkájába kerülne a legegyszerűbb konzerválási eljárás alkalmazása csak a levéltárban/; nem megoldott a mikrofilmezés /különösen a történeti anyagokat illetően/, hogy néhányat említsek a fejlesztési kérdések közül.

A már említett fejlesztési program summázata szerint e program végső célkitűzése, hogy a könyvtár szolgáltatásai, tudományos munkája a gyűjtemények színvonalának feleljenek meg, a gyűjtemények aktívabb váljanak, az intézmény a dokumentumok tárából még inkább dinamikus, vonzó tudományos intézménnyé fejlődjék. E program egyben optimista és reális.

.oOo.

J E G Y Z E T E K

1. United Nations. Annual report of the Headquarters library, the Geneva library, and the libraries of the economic commissions.
- New York. ST/LIB/ - legutóbbi száma, amelynek adatait a genfi könyvtárral kapcsolatban idézem, ST/LIB/26 April 1971., 52 p.
2. Nations Unies. Rapport annuel du Secrétaire général sur l'activité de l'Organisation. 16 Juin 1968 - 15 Juin 1969. Assemblée Générale. Documents officiels: 24. Session, Supplément no I /A-7601/
3. Néhány fontosabb kiadvány, cikk az ENSZ-család könyvtáiról, a legfontosabbnak tekinthető az 1-2. alattiak mellett:
UN. The libraries of the UN. A descriptive guide. New York, 1966. 126 p. ST/LIB/17. Ismerteti a világszervezet és a szakosított szervezetek könyvtárait, levéltárait, dokumentációs szolgálatait, kiterjeszkedve a GATT-ra, /vám- és tarifaegyezmény/ és két pénzügyintézetre is, IBRD és IMF, valamint az Unesco dokumentációs központjaira.
GARDÉ, P.K.: The UN family of libraries. New York, Asia Publ. House, 1970. 252 p. Bibliogr. 231-242.p. Ranganathan Series in Library Science 22. 55 tételből álló ENSZ dokumentum-lista és 65 tételből álló irodalomjegyzék egészíti ki a DHL reference osztályának vezetője által írott kötetet.
UN. DHL. The UN family of libraries. New York, 1969. 5 p. LIB/BIBLIO/69/1; A genfi könyvtárról újabb keletű közlemény: Field, N.S.: La bibliothèque de l'ONU à Genève. = Unesco Bulletin for Libraries, 1969. 6.sz. 355-357.p. A könyvtár 50. évfordulója alkalmából írt megemlékezés, egy monográfia még várat magára.

Az ENSZ könyvtári munkáról, különösen a DHL-ről, de lényeges közlésekkel a genfi könyvtárról is ld.:

UN. The DHL, gift of Ford Foundation. New York, 1962. 161 p.
Dale, D.C.: The UN Library. Its origin and development. Chicago, Am.Libr.Ass. 1970. 236 p., Notes 157-177.p., Bibliogr. 179-223.p., a genfi könyvtárra vonatkozó bibliogr. 217-223 p., továbbá ld. 4-8. jegyzeteket.

4. Nations Unies. Étude de la capacité du système des NU pour développement. Vol.1-2. Genève, 1969. DP/5, különös tekintettel a VI. fejezetre.
5. VLADIMIROV, L.: The libraries of the UN: their goals, activities and their problems. = Journal of Libr.Hist. 1966. 4.sz. 209-218.p. A nemzetközi könyvtárak egyesülete, az AIL - mint az IFLA tagegyesülete - programjának egyik fő pontja a kooperáció módszereinek kidolgozása a nemzetközi könyvtárak között /ideértve a világszervezetten kívülieket is, mint pl. az OECD/, ld. AIL Newsletter, No.29. AIL Symposium, Vienna, August 1970 /the Vth Symposium/ on bibliographic system used in international libraries from the viewpoint of mutual assistance and cooperation... és a vitaindító referátumot, Rózsa György: La spécialisation et l'intégration: quelques aspects du travail d'information des bibliothèques internationales.
6. UN. Official Records of the General Assembly, Fourth Session, Fifth Committee, Annex, Vol.1. Agenda item 39, document A/C.5/298.
7. NU. Résolutions adoptées par l'Assemblée générale au cours de sa vingt-quatrième session, 16 septembre - 17 décembre 1969. Assemblée générale. Documents officiels: XXIV. session, Supplément No. 30 /A/7630/, 86-87.p.: 2538/XXIV/ Publications et documentation de l'ONU.
8. NU. Les technique d'informatique au service du développement. New York, 1971. 124 p. E/4800/ST/ECA/136
9. A levéltár állománytestei: "Archives de la SdN 1919-1947", Archives du Bureau International de la Paix 1889-1950" Fonds Suttner-Fried 1885-1921", Fonds divers 1908-1952".* A népszövetségi levéltár használatát a főtitkár Access to League of Nations Archives ST/SGP/135, 26 December 1969 rendeletével szabályozta.

!!

* A népszövetségi fondok között található a két világháború közötti magyar történelem egyik fontos dokumentumcsomója: "Les Archives du Commissariat général à Budapest de la SdN, Réconstruction financière de la Hongrie 1923-1929".

RÓZSA, Gy.: The U.N. Library at Geneva: historical collections and international information centre

The library of the Geneva headquarters of the United Nations /formerly the library of the League of Nations/ plays a particular role in the library network of the United Nations and its specialized agencies. Its particular position among the other U.N. libraries is well explained by the richness, many-sidedness and continuity of its collections, as well as by its various services.

The U.N. and each of its specialized agencies are working separate and under the supervision of independent governing bodies, and their staffs, the respective secretariats work independently both administratively and financially. Co-ordination and co-operation - both as regards major programs and current affairs - are provided for by corporate and administrative agencies, organs, committees under the supervision of one of the deputy secretaries-general of the U.N.

The special position of the United Nations Library at Geneva, as it is officially called, is motivated by its historical character /it was founded in 1919/, the richness and many-sidedness of its collections /it functions as library, museum and archives simultaneously/, the variety of organizations and agencies to be serviced, its nature of being a study-centre /open for the public/, as well as by its significance in the library system of Switzerland.

The library is divided into the following units:

1. Processing department /including acquisitions/
2. General reference department /including book bindery and stacks/
3. Department of documentation and special reading rooms
4. Department of historical collections /archives of the League of Nations, manuscripts, museum/.

The number of the library staff is 43, but certain tasks are performed centrally. The composition of the library staff shows the principle of geographical distribution, representing 19 countries and 28 languages.

S_SS

РОЖА, Дь.: Исторические собрания и международный центр информации: жене́вская библиотека Организации Объединенных Наций

Библиотека ООН в Женеве, бывшая библиотека Лиги Наций, занимает особое место в сети библиотек ООН и специализированных организаций. Богатство, разнообразие, непрерывность ее собраний, разнообразность ее обслуживания одинаково оправдывают ее особое место среди библиотек ООН.

Всемирная международная организация и ее специализированные организации подчинены разным самостоятельным управляющим органам и принадлежащие секретариаты работают независимо друг от друга как с точки зрения администрации, так и с точки зрения бюджета. Координация и кооперация как в отношении больших программ, так и в отношении повседневных дел обеспечиваются корпоративными и деловыми органами под руководством одного из заместителей генерального секретаря.

Жене́вская библиотека ООН, под официальным названием "United Nations Library at Geneva", занимает особое место среди библиотек ООН. Это обосновывается ее историей (была основана в 1919 году), богатством и разнообразием ее собрания (она в одно время выполняет функции библиотеки, музея, архива), разнообразием обслуживаемых организаций, тем, что является учебным центром (см. ее публичность) и значением в системе швейцарских библиотек.

Структура библиотеки:

1. Отдел обработки (с группой комплектования)
2. Общее обслуживание читателей (с переплетной, книгохранилищами)
3. Отдел документации и специализированного читательского зала
4. Отдел исторических собраний (архив Лиги Наций, рукописи, музей).

Личный состав библиотеки насчитывает 43 лица, но некоторые задачи выполняются центра́льно. Состав библиотеки отражает принцип географического распределения, так как представляются 19 стран и 28 языков.

Главный профиль библиотеки: документы ООН и ее специализированных организаций, официальные бюллетени и другие издания правительств, архив Лиги Наций и дополняющая его литература, справочники, литература по международным связям, международному праву, политической экономии, общественным наукам.

Фонд насчитывает около 700 000 библиотечных единиц, около 10 000 текущих периодических изданий.

RÓZSA, Gy.: Historische Sammlungen und internationales Informationszentrum: die UN-Bibliothek in Genf

Im Bibliotheksnetz der UN und ihrer spezialisierten Organisationen nimmt die Bibliothek der Genfer Residenz der UN, die einstige Völkerbundsbibliothek, eine besondere Stellung ein. Diese Position unter den Bibliotheken der UN-Familie ist sowohl durch den Reichtum, die Vielseitigkeit, die Kontinuität ihrer Sammlung, als auch durch ihre verschiedenartigen Leistungen begründet.

Die Weltorganisation und ihre Fachorgane sind verschiedenen selbständigen Leitungskörpern unterstellt und auch ihre Durchführungsorgane, die Sekretariate, funktionieren - in Bezug auf Administration und Budget - unabhängig voneinander. Die Koordination und die Kooperation hinsichtlich umfassender Programme oder auch Tagesangelegenheiten wird von verschiedenen Körperschaften und Behörden unter der Leitung eines stellvertretenden Generalsekretärs der UN geführt.

Die Genfer UN-Bibliothek, offiziell United Nations Library at Geneva genannt, ist ein besonders wichtiges Mitglied des Bibliotheksensembles der UN-Familie. Sie verdankt diese Bedeutung ihrer historischen Vergangenheit /Gründungsjahr 1919/, dem Reichtum ihres Bestandes und ihrer Vielseitigkeit /sie erfüllt zu gleicher Zeit die Funktionen einer Bibliothek, eines Museums und eines Archivs/, ferner der Vielfalt der zu versorgenden Organisationen sowie ihrem Charakter als Studienzentrum /Gebrauchsöffentlichkeit/ und ihrer Bedeutung innerhalb des schweizerischen Bibliothekssystems.

Die Organisation der Bibliothek ist die folgende:

1. Bearbeitungsabteilung /Sektion für Erwerbung inbegriffen/;
2. Allgemeiner Benutzungsdienst /mit Buchbinderei und mit den Magazinen/;
3. Abteilung für Dokumentation und für Speziallesesäle;
4. Abteilung für Historische Sammlungen /Völkerbundsarchiv, Manuskript-Bestände, Museum/.

Das Bibliothekspersonal zählt 43 Personen, gewisse Aufgaben werden aber zentral versehen. In seiner Zusammensetzung widerspiegelt das Personal das Prinzip der geographischen Verteilung, da insgesamt 19 Länder und 28 Sprachen vertreten sind.

FORRADALOM AZ OKTATÁSBAN = A-V ESZKÖZÖK ÉS MÓDSZEREK

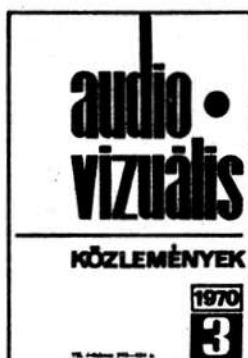
Forradalom a nyelvoktatásban	=	nyelvi laboratórium ...
Forradalom a szemléltetésben	=	film, dia...
Forradalom az ismeretközlésben	=	írásvetítő, televízió, magnetofon...
Forradalom az oktatásban	=	programozott oktatás, tanítógép...
Forradalom az ismeretellenőrzésben	=	vizsgáztató gép, visszacsatolás...

Olvassa az **AUDIO-VIZUÁLIS KÖZLEMÉNYEKET**, vegye igénybe **FILMKARTON SZOLGÁLTATÁSUNKAT** az Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központ keretében működő

MŰSZAKI FILM TÁJÉKOZTATÓ KÖZPONT

kiadványait!

AUDIO-VIZUÁLIS

TECHNIKAI ÉS MÓDSZERTANI KÖZLEMÉNYEK

Ismerteti az audio-vizuális technika alkalmazásának hazai és külföldi eszközeit, módszereit és eredményeit az alap-, középfokú és felsőoktatás, a szakoktatás, vezetőképzés, tájékoztatás, az ipari és kereskedelmi propaganda területén.

Megjelenik kéthavonta.

Előfizetési díja: 120,- forint.

TECHNICAL FILM CARDS

(INTERNATIONAL SELECTION)

Angol, francia és német nyelvű, szabadlapos, ETO-jelzettel ellátott karton-gyűjtemény, válogatott műszaki-tudományos oktató- és tájékoztató filmek adataival, rövid tartalmi ismertetésével.

Évi négy szám, évi 1000 film.

Előfizetési díja belföldön: 420,- forint.

Az **AUDIO-VIZUÁLIS KÖZLEMÉNYEK**-re bármely postahivatalnál lehet előfizetni. Mindkét kiadvány előfizethető az OMKDK-nál: **MŰSZAKI FILM TÁJÉKOZTATÓ KÖZPONT** Budapest VIII., Reviczky u. 6. Tel.: 136-239